

แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์
ตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

**Guidelines for the Development of Historical Tourist Attractions in
Thep Krasattri Subdistrict, Thalang District, Phuket Province**

จารุณี คงกุล¹

Jarunee Khongkun

¹อาจารย์ประจำสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

Community Development Program, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Phuket Rajabhat University

Received: July 15, 2022

Revised: August 21, 2022

Accepted: August 22, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพของแหล่งประวัติศาสตร์
หาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ และผลิตสื่อประชาสัมพันธ์
การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต โดย
รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินคุณภาพสื่อ
ประชาสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ตำบลเทพกระษัตรี
อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ประกอบด้วย วัดพระทอง อนุสรณ์สถานถลางชนะศึก
(โลกพม่า) วัดพระนางสร้าง บ้านท้าวเทพกระษัตรี ท้าวศรีสุนทร (รนย่าจัน) วัดม่วง
โกมารภักจ หนองคัก และสุสานแม่หม้ายสี่ ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว
เชิงประวัติศาสตร์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$) สำหรับแนวทางการพัฒนา
แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ พบว่า ด้านแหล่งท่องเที่ยว ควรได้รับการสนับสนุน

จากหน่วยงานต่าง ๆ และเชื่อมโยงกับสถานที่ท่องเที่ยวอื่นๆ ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ควรมีป้ายบอกสถานที่ การเพิ่มแสงสว่าง และสื่อประชาสัมพันธ์ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ควรเพิ่มบุคลากรดูแล ด้านการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยว ควรเพิ่มกิจกรรมให้หลากหลายและเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวอื่น ควรมีงบประมาณสนับสนุนการพัฒนาอาชีพ ผลิตภัณฑ์ มีคุณภาพ การท่องเที่ยวโดยชุมชน เส้นทางท่องเที่ยว การจัดรถไฟห้องเป็นพาหนะนำเที่ยว ด้านการปลูกจิตสำนึก ควรร่วมกันรักษาและอนุรักษ์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวและแหล่งเรียนรู้ สถาบันการศึกษาควรมานักเรียนมาศึกษาในแหล่งประวัติศาสตร์ ในการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ พบว่าสื่อวีดิทัศน์มีความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) คือ ชื่นชอบ น่าสนใจ และใช้เป็นสื่อประชาสัมพันธ์

คำสำคัญ: แหล่งประวัติศาสตร์, แนวทางการพัฒนา, การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

Abstract

The objectives of this research were to study the potential of historical sources, to develop guidelines for enhancing historical tourist attractions, and to produce public relations media on historical tourism in Thep Krasattri Subdistrict, Thalang District, Phuket Province. Questionnaires, interviews, and an assessment of media quality were used as the research instruments. The major findings revealed that historical attractions in the Thep Krasattri Sub-district, Thalang District, Phuket Province included Phra Thong Temple, Thalang Chana Suek Memorial (Kok Burma), Phra Nang Sang Temple, Thao Thep Kasattri Thao Si Sunthon House (House of Lady Chan), Muang Komaraphat Temple, Water Barrier (Nob Nang Dak), and Mae Ma Sie. The potential of historical tourist attractions in general is at a high level ($\bar{X} = 3.67$). In relation to guidelines for the development of historical tourist

attractions, it was suggested that historical tourist attractions need to be supported by multiple organizations and linked to other attractions. To increase the accessibility of tourist attractions, more place name signs, adequate lighting, and public relations media should be provided. Regarding facilities for tourist attractions, more personnel in charge of promoting tourism activities are needed. It is suggested that the diversity of activities and linkages to various attractions should be increased. A budget is needed to support tourism activities such as enhancing professional skills, developing products and tour guides, community tourism, tourist routes, and setting up the Pho Thong bus as a travel vehicle. To increase awareness, tourist attractions are conserved and perceived as learning centers. Educational institutions should offer students more opportunities to study historical sites. In aspects of creating public relations media based on the experts' opinions, video media including titles of video media and interesting content were found to have opinions from experts at a high level ($\bar{X}=4.17$).

Keywords: historical sources, development guidelines, historical tourism

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมภาคบริการที่สำคัญในระบบเศรษฐกิจโลก และประเทศไทย เพราะสร้างรายได้เป็นอันดับหนึ่ง อีกทั้งการท่องเที่ยวยังเชื่อมโยงกับภาคอุตสาหกรรม โรงแรม ร้านอาหาร การขนส่ง เป็นต้น ประเทศไทยจึงตั้งองค์กรส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย United Nation World Tourism Organization (UNWTO) ซึ่งระบุว่า พ.ศ. 2560 ประเทศไทยติดอันดับ 4 ที่มีรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างประเทศมากที่สุดในโลก อีกทั้งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้กำหนดเป้าหมายเชิงเศรษฐกิจ เพื่อสร้างรายได้ทางการท่องเที่ยวให้เพิ่มขึ้น ดังนั้น

ผู้ประกอบการภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการได้สร้างการตลาดท่องเที่ยวเชิงคุณภาพเพื่อส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยม (Preferred Destination) (TAT Review Magazine, 2020)

จังหวัดภูเก็ตมีลักษณะภูมิประเทศเป็นเกาะได้ชื่อว่า “ไข่มุกอันดามัน” เมืองแห่งการท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับโลก มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเข้ามาจำนวนมาก เพราะมีหาดทรายสวยงาม และมีเกาะต่าง ๆ จำนวนมาก (Thailand Tourism Directory, 2020) มีความสะดวกสบายด้านการเดินทาง ที่พัก ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก บริษัทนำเที่ยว ประเพณีวัฒนธรรม ทั้งเป็น แหล่งประวัติศาสตร์ คือประวัติศาสตร์วีรกรรมท้าวเทพกระษัตรีท้าวศรีสุนทร สำหรับตำบลเทพกระษัตรีเคยเป็นค่ายเมืองเก่าสมัยพม่ายกทัพมาตีเมืองถลาง (ชื่อเดิมจังหวัดภูเก็ต) ขณะนั้นเจ้าเมืองถลางได้ถึงแก่กรรม ท้าวเทพกระษัตรีและท้าวศรีสุนทร (ย่าจันและย่ามุก) นำชาวเมืองถลางร่วมกันต่อสู้กับกองทัพพม่าที่นำทัพเข้ามาตีเมืองถลางจนชนะ เพื่อเป็นเกียรติคุณให้อุณนุชนรุ่นหลังได้รำลึกถึงความดีที่ท่านทั้งสองรักษาผืนแผ่นดินภูเก็ตไว้จึงตั้งชื่อ “ตำบลเทพกระษัตรี” เป็นอนุสรณ์สำคัญ

ผู้วิจัยเห็นความสำคัญและตระหนักถึงศักยภาพของตำบลเทพกระษัตรีที่มีทรัพยากรด้านแหล่งเรียนรู้ แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ที่มีคุณค่า ควรแก่การเผยแพร่และส่งเสริม จึงได้นำแนวคิดศักยภาพ แนวคิดการพัฒนา ทฤษฎีการมีส่วนร่วม แนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ แนวคิดสื่อประชาสัมพันธ์ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาศึกษาเพื่อหาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ และเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ของท้าวเทพกระษัตรี ท้าวศรีสุนทร รวมถึงตำบลเทพกระษัตรีให้คงอยู่ต่อไปอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพของแหล่งประวัติศาสตร์ ตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต
2. เพื่อศึกษาหาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต
3. เพื่อผลิตสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างประชากรตำบลเทพกระษัตรี จำนวน 9,057 คน โดยคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ด้วยการใช้แบบสอบถามจำนวน 400 คน และแบบสัมภาษณ์ จำนวน 22 คน ประกอบด้วย หน่วยงานราชการ เอกชน นักวิชาการ ประชาชนชาวบ้าน ผู้นำชุมชน ประชาชน และผู้เชี่ยวชาญการประเมินสื่อประชาสัมพันธ์ จำนวน 7 คน รวบรวมข้อมูลโดยกำหนดประเด็นศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม
2. การรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเพื่อประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ประกอบด้วย ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ด้านสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ และด้านการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์
3. การรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์ โดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจ แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

เชิงประวัติศาสตร์ และแนวทางการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

4. การผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ ผู้วิจัยใช้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณหาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ และผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพมาออกแบบรูปแบบการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ และประเมินคุณภาพสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

ผลการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ผลการวิจัยที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. ทัศนภาพของแหล่งประวัติศาสตร์ ตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ จากกลุ่มตัวอย่างประชากรในตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต จำนวน 400 คน เก็บข้อมูลแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต เป็นเพศหญิงจำนวน 235 คน คิดเป็นร้อยละ 58.75 เพศชาย จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 41.25 เป็นผู้ที่มียุ 30 - 39 ปี จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 19.75 รองลงมาเป็นอายุ 50 - 59 ปี จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 19.25 และน้อยที่สุด คือ อายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 8.50 ตามลำดับ เป็นผู้อาศัยในชุมชน 30 ปีขึ้นไป จำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 46.25 รองลงมาอาศัยอยู่ในชุมชน 10 - 30 ปี จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 28.00 และน้อยที่สุด คือ อาศัยอยู่ในชุมชนน้อยกว่า 1 ปี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 4.25 ตามลำดับ

ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการรับรู้ทัศนภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต พบว่า

ตาราง 1

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. วัดพระนางสร้าง	4.00	0.95	มาก
2. บ้านท้าวเทพกระษัตรี ท้าวศรีสุนทร (รณยั้ง)	3.67	0.98	มาก
3. นบนางคัก	2.95	1.17	ปานกลาง
4. อนุสรณ์สถานถลางชนะศึก (โคกพม่า)	3.68	1.05	มาก
5. วัดม่วงโกมารภักดิ์	3.55	1.05	มาก
6. สุสานแม่หม้ายเสี้ย	2.45	1.17	ปานกลาง
7. วัดพระทอง (วัดพระผุด)	4.10	1.00	มาก
รวม	3.49	1.05	มาก

ตาราง 1 พบว่า สิ่งอำนวยความสะดวกแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.49$) พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับศักยภาพมากที่สุด คือ วัดพระทอง (วัดพระผุด) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.10$) รองลงมาคือ วัดพระนางสร้าง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) และอนุสรณ์สถานถลางชนะศึก (โคกพม่า) อยู่ในระดับมาก $\bar{X} = 3.68$) ตามลำดับ

ตาราง 2

ด้านสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

ด้านสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว	4.02	0.93	มาก
2. ความสมบูรณ์ของหลักฐาน โบราณคดี	3.82	0.96	มาก
3. ความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว	3.94	0.97	มาก
4. ความเป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว	3.93	0.98	มาก
5. ความผูกพันของประชาชนในชุมชน	3.87	1.01	มาก
รวม	3.92	0.97	มาก

ตาราง 2 พบว่า ด้านสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$) พบว่า ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นมากที่สุด คือ ความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) รองลงมา คือ ความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) และความเป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$) ตามลำดับ

ตาราง 3

ด้านการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

ด้านการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จัก	3.68	1.01	มาก
2. การเพิ่มแรงจูงใจให้แหล่งท่องเที่ยว	3.64	1.04	มาก
3. การเผยแพร่ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวจากหน่วยงานรัฐ	3.45	1.05	มาก
4. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	3.65	1.00	มาก
5. ความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยว	3.65	0.98	มาก
รวม	3.61	1.02	มาก

ตาราง 3 พบว่า ด้านการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ประชาชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.61$) ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นมากที่สุด คือ การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จัก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.68$) รองลงมา คือ การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.65$) ตามลำดับ

ตาราง 4

ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	3.49	1.05	มาก
2. ด้านสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	3.92	0.97	มาก
3. ด้านการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์	3.61	1.02	มาก
รวม	3.67	1.01	มาก

ตาราง 4 พบว่า ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$) พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับศักยภาพมากที่สุด คือ ด้านสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$) รองลงมา คือ ด้านการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$) และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ($\bar{X} = 3.49$) ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์ผู้มีความรู้ และมีความน่าเชื่อถือในพื้นที่เกี่ยวกับศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต พบว่า

1. วัดพระนางสร้าง เป็นวัดประจำเมืองถลางที่เก่าแก่ที่สุด บริเวณหลังวัดเคยเป็นค่ายตั้งรับข้าศึกในสงครามศึกถลาง เมื่อ พ.ศ. 2328 สันนิษฐานว่า วัดพระนางสร้างในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น โบสถ์วัดพระนางสร้างเป็น โบสถ์มหาอุดใช้สำหรับ

ประกอบพิธีพุทธาภิเษกเกี่ยวกับเครื่องรางของขลัง ภายในโบสถ์มีพระพุทธรูปสร้างด้วยดินบุก เรียกว่า พระในพุง หรือพระสามกษัตริย์ สร้างตั้งแต่สมัยสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง เป็นพระพุทธรูปดินบุกที่ใหญ่และมีอายุเก่าแก่ที่สุดในภูเก็ต (Committee of Documents and Archives, 2001, p. 123) ภายในพระอุระมีเศียรพระพุทธรูปปูนปั้นปางไสยาสน์ 1 องค์ และปางมารวิชัยสกุลช่างเมืองกลาง 3 องค์ ในอดีตวัดพระนางสร้างมีการจัดการเรียนการสอนหนังสือแห่งแรกในจังหวัดภูเก็ต ต่อมาเป็นโรงเรียนวัดพระนางสร้างจนถึงปัจจุบัน มีตำนานกล่าวว่า พระนางเลือดขาวชายาเจ้าเมืองนครศรีธรรมราชถูกกล่าวโทษว่ามีชู้และต้องโทษประหารชีวิต ก่อนต้องโทษประหารพระนางเลือดขาวขออนุญาตเข้าเมืองนครศรีธรรมราชเดินทางไปไหว้พระธาตุที่ศรีลังกาก่อนรับโทษ ขณะเดินทางกลับพระนางเลือดขาวได้แวะพักและสร้างวัดที่เมืองกลางเพื่อเป็นอนุสรณ์จึงตั้งชื่อว่า วัดพระนางสร้าง (Chotchuang, Y., personal communication, April 12, 2021) ซึ่งเป็นวัดที่มีลายแทงยาวที่สุด (Phoompoothavorn, 2007, pp. 69-71) โดยพบในอุโบสถ

2. บ้านท้าวเทพกระษัตรี ท้าวศรีสุนทร (รณยาจิน) จดหมายเหตุเมืองกลางระบุตำแหน่งบ้านเรือนท้าวเทพกระษัตรี ท้าวศรีสุนทรว่า ใน พ.ศ. 2329 คุณจันกลับถึงเมืองกลาง ขณะนั้นผู้คนหนีภัยจากพม่าไปเกือบหมด คุณจันจึงรวบรวมคนที่บ้านตะเคียนเพื่อดำเนินศึกพม่า ประกอบกับพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 6) เสด็จถึงเมืองกลางทรงบันทึกว่า บ้านท้าวเทพกระษัตรี ท้าวศรีสุนทรอยู่ริมวัดพระนางสร้างใกล้คลองบางใหญ่ (Pinputhasilp, S., personal communication, April 24, 2021) หรือทางทิศเหนือของวัดพระนางสร้าง สถานที่นี้เคยเป็นจวนของจอมร้างบ้านเคียน ผู้รั้งเมืองกลางในสมัยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ และเป็นมรดกของคุณจัน (ท้าวเทพกระษัตรี) (Committee of Documents and Archives, 2001, p. 126) ลักษณะบ้านท้าวเทพกระษัตรี ท้าวศรีสุนทรเป็นบ้านเรือนไทยภาคใต้ ได้ดูสูง ภายในบ้านมีรูปหล่อจำลองท้าวเทพกระษัตรี ท้าวศรีสุนทร มีข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ แสดงถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ในอดีต

3. นบนางดัก เป็นเขื่อนกั้นน้ำแรกในประวัติศาสตร์การสงครามของไทยในสมัยรัตนโกสินทร์ (Thep Krasattri Subdistrict Municipality, 2020, pp. 65-66) ในสงครามศึกกลางคูณจันและครอบครัวถูกจับตัวโดยพระยาธรรมไตรโลก และพระยาพิพิธโกไคยมาที่ค่ายปากพระเพื่อนำตัวไปพิจารณาโทษที่เพราะค้ำค่าภายีคืนูกตั้งแต่พระดลางยังมีชีวิต ขณะนั้นกองทัพที่ค่ายปากพระได้ต่อสู้กับทัพพม่าและไม่สามารถต้านทัพพม่าได้ ทัพฝ่ายไทยจึงถอยไปพึ่งงา ส่วนคุณจันและครอบครัวได้ตีฝ่าวงล้อมทัพพม่ามายังเมืองดลางและรวบรวมชาวเมืองดลางป้องกันทัพพม่าที่บ้านตะเคียน ซึ่งคุณจันได้บัญชาการสร้างเขื่อนกั้นน้ำคลองบางใหญ่หรือบนบงดักไม่ให้น้ำไหลไปค่ายพม่าเพื่อปิดกั้นการไหลของน้ำและเป็นการตัดเส้นทางการเดินทางเรือ การขนส่งเสบียงหรืออาวุธของทัพพม่า พม่าจึงต้องเดินเท้าเปล่าบริเวณน้ำขังซึ่งไม่เอื้อต่อการสู้รบ พม่าจึงตกเป็นเป้าในการยิงปืนใหญ่แม่นางกลางเมือง (Chantawat, S., personal communication, April 16, 2021) จนทหารบาดเจ็บและล้มตาย

4. อนุสรณ์สถานกลางชนะศึก (โลกพม่า) ตั้งอยู่กลางทุ่งนาริมคลองบางใหญ่ระหว่างบ้านตะเคียนกับบ้านดอน เดิมเรียกว่า นาหลวง (Chanasuk, Y., personal communication, April 12, 2021) พ.ศ. 2328 พม่ายกกองทัพมาตีเมืองดลางบ้านตะเคียน คุณจัน คุณมุก และวีรชนเมืองดลางสู้รบกับกองทัพพม่าโดยใช้ยุทธวิธีพิรุณสังหาร กองทัพพม่าจึงเจ็บป่วย ล้มตาย และแตกพ่ายไปเมื่อวันที่ 13 มีนาคม พ.ศ.2328 ชาวดลางจึงสร้างประติมากรรม 9 วีรชนเมืองดลาง ประกอบด้วย ท้าวเทพกระษัตรี ท้าวศรีสุนทร พระยาถลางทองพูน พระยาถลางเทียน แม่ปราง เจ้าจอมมารดาทอง พระยกระบัตร์จู้ย เนียม และทองเพ็ง (Sukbanjong, T., personal communication, July 20, 2021) เพื่อให้คนรุ่นหลังรู้จักและตระหนักในความสามารถของผู้กล้า

5. สุสานแม่หม้าเสี้ย เป็นเนินดินสูง มีหินตาหนาเป็นหินแปรขนาด 4-5 ตารางฟุต จำนวนไม่ต่ำกว่า 6 แห่ง ปักไว้ที่หลุมศพระหว่างศิรชะกับปลายเท้า ชาวบ้านเรียกว่า สานแขก หรือสุสานของมุสลิม เชื่อว่าเป็นที่ฝังศพของแม่หม้าเสี้ย และคณะแม่หม้าเสี้ยเป็นบุตรสาวเจ้าเมืองไทรบุรีแต่งงานกับจอมร้างบ้านเคียนเจ้าเมืองดลางมี

บุตรธิดา คือ คุณจัน (ท้าวเทพกระษัตรี) คุณมุก (ท้าวศรีสุนทร) พระยาถลางอาด หมา และปลัดเรือ (Committee of Documents and Archives, 2001, p. 127)

6. วัดม่วงโกมารภักจ์ หรือวัดม่วง เป็นวัดร้างในความดูแลของวัดพระนางสร้าง มีมูลนิธิต้าวเทพกระษัตรี ท้าวศรีสุนทรและประชาชนร่วมกันสร้างวิหารศาลาจัตุรมุข เจดีย์เป็นอนุสรณ์และประดิษฐานรูปปั้นท้าวเทพกระษัตรี ท้าวศรีสุนทร ภายในวัดมี พระพุทธรูปปูนปั้นครึ่งท่อนสกุลช่าง ชลธรรมจักร ภายในวัดมีต้นทิงและต้นทังเป็นลาย ทางของวัดม่วง โกมารภักจ์ กล่าวไว้ว่า ระหว่างต้นทิงและต้นทังเป็นที่ฝังสมบัติ วัดม่วง โกมารภักจ์เป็นสถานที่ฝึกซ้อมทหาร เกี่ยวน้ำมัน ลงยันต์ทหาร ซ้อมรำกริช ผสมดินปืน และมีบ่อน้ำให้ทหารอาบน้ำเพื่อการอยู่คงกระพัน (Tansakul, W. & Utachkul, personal communication, April 12, 2021)

7. วัดพระทอง หรือวัดพระผุด พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 6) พระราชทานนามว่า วัดพระทอง (Thep Krasattri Subdistrict Municipality, 2020, pp. 30 - 32) เชื่อว่า สร้างในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย เดิมเป็นที่นาทุ่งกว้าง เรียกว่า ทุ่งนาโน ใช้สำหรับเลี้ยงโคและกระบือของชาวลาง ต่อมามีคน เข้ามาอยู่อาศัยมากขึ้น จึงเรียกว่า บ้านนาโน วัดนี้ชาวบ้านเชื่อว่าเป็นวัดกินสมภาร คือ พระรูปใดมาเป็นเจ้าอาวาสถ้าแกะลายแทงซึ่งมีอยู่ว่า “ชักรัสามชักรัสี่ หามผีไปเผา ผีไม่ ทนน้ำ หอมฟุ้งตลบ ถ้าใครคิดศพ ให้เอาที่กลบปากแดง ถ้าใครคิดแจ้ง ให้เอาที่แรง ลอกคอ” ไม่ได้อยู่ได้ไม่เกิน 3 ปีจะมรณภาพหรือมีสติไม่สมประกอบ วัดพระทองเป็น ศูนย์รวมของความเชื่อและความเคารพของศาสนาพุทธ เพราะพระทองเป็นพระ ประธานแทนองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า และลัทธิเต๋าเพราะเป็นที่เคารพของพระจีนทุก ศาลเจ้า วัดพระทองมีหลวงพ่พระทอง (พระผุด) เป็นพระพุทธรูปทองคำอยู่ใต้อ องค์พระพุทธรูปพระทองครึ่งองค์ ชาวบ้านในจังหวัดภูเก็ต เรียกว่า พระผุด เพราะเป็น พระพุทธรูปผุดเพียงพระเศวตมาลาสูงประมาณ 1 ศอก คนจีนเชื่อว่า พระผุด คือ พระกิมมื่นจ้อ เรียกว่า ภูปัก (พูชุก) มาจากเมืองจีนเป็นที่เคารพของคนจีนในจังหวัด ภูเก็ต พังงา และกระบี่

สรุป ตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ตเป็นพื้นที่ที่มีความเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดภูเก็ตมาตั้งแต่สงครามเก้าทัพ และศึกถลาง ส่งผลให้หลายพื้นที่ในตำบลเทพกระษัตรีเป็นแหล่งประวัติศาสตร์และแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ทุกสถานที่ที่มีความสำคัญด้านองค์ความรู้และจิตใจต่อคนจังหวัดภูเก็ต สำหรับแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ตำบลเทพกระษัตรี มีความแตกต่างกันด้านศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ สิ่งอำนวยความสะดวก สิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์ นำมาสู่แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

2. แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

2.1 ด้านแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ตำบลเทพกระษัตรีมีหลายหน่วยงานดูแล จึงควรมีผู้ประสานงาน แหล่งประวัติศาสตร์บางแห่งชำรุด ทรุดโทรม จึงควรปรับปรุงและซ่อมแซมให้พร้อมใช้งาน บริเวณอนุสรณ์สถานถลางชนะศึก (โลกพม่า) ควรพัฒนาเป็นพื้นที่ทำกิจกรรมหรือเป็นศูนย์กลางของเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ตำบลเทพกระษัตรี และจัดสรรพื้นที่ให้คนในชุมชนขายสินค้าพื้นถิ่น หรือสร้างตลาดชุมชน

2.2 ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ คือ ควรมีป้ายบอกสถานที่ ลูกศรบอกทิศทาง ควรเพิ่มแสงสว่าง ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักด้วยสื่อประชาสัมพันธ์ เช่น วิทยุชุมชน วารสาร นิตยสาร สื่อออนไลน์ ควรรณรงค์ให้คนในพื้นที่เชิญชวนให้นักท่องเที่ยวมาชมแหล่งประวัติศาสตร์

2.3 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก คือ ควรมีเจ้าหน้าที่ดูแล ซ่อมแซม บำรุงรักษา สิ่งอำนวยความสะดวก มีห้องน้ำ ถังขยะให้เพียงพอ และเพิ่มพื้นที่ร่มเงา

2.4 ด้านส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยว คือ แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ตำบลเทพกระษัตรีมีควรเพิ่มกิจกรรมและงบประมาณเพื่อสนับสนุนการทำกิจกรรม การส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ของจังหวัดภูเก็ตให้นักเรียน นักศึกษา

และบุคคลที่สนใจ ควรเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น หรือกับจังหวัดอื่น ควรให้ภาคเอกชนจัด โปรแกรมทัวร์ในจังหวัดภูเก็ตควบคู่กับการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ตำบลเทพกระษัตรี ควรส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพคน ในชุมชน ทั้งการพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น มีคณาจารย์ชุมชน การท่องเที่ยวโดยชุมชน เส้นทางท่องเที่ยว และให้หน่วยงานในพื้นที่จัดรถโดยสารเป็นพาหนะนำนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ กิจกรรมที่จัดควรสอดแทรกความรู้และความบันเทิงควบคู่กับการประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จัก

2.5 ด้านการปลูกจิตสำนึก คือ ควรรณรงค์ให้ความรู้ประวัติศาสตร์ เพื่อสร้างความภาคภูมิใจแก่คนในพื้นที่และเยาวชนรุ่นใหม่ สร้างความร่วมมือระหว่างคนในชุมชนและหน่วยงานรัฐ โดยให้ทุกฝ่ายร่วมกันรักษา อนุรักษ์ และรู้สึกรับผิดชอบต่อแหล่งประวัติศาสตร์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวและแหล่งเรียนรู้ของคนรุ่นหลัง สถาบันการศึกษาในจังหวัดน่านักเรียน ไปเรียนรู้

สรุป ตำบลเทพกระษัตรีมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์จำนวนมาก มีความสำคัญต่อคนในชุมชนและพื้นที่ บางสถานที่เป็นที่รู้จักและยังไม่เป็นที่รู้จัก ดังนั้นเพื่อรองรับการเข้ามาเยี่ยมชมของนักท่องเที่ยว หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนในชุมชนควรร่วมกันพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีสภาพสมบูรณ์

3. การผลิตสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัด ภูเก็ต พบว่า ควรผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ที่เข้าถึงข้อมูลได้ง่าย ทันสมัย มีประชาชนหรือคนในชุมชนมีส่วนร่วม โดยบรรยายความสำคัญ ควรเชื่อมโยงประวัติของแต่ละแหล่งท่องเที่ยว ควรกำหนดให้ชุมชนจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน การทำสื่อประชาสัมพันธ์ควรสอดคล้องกับสื่อประชาสัมพันธ์ที่มีอยู่ สื่อประชาสัมพันธ์ คือ สื่อออนไลน์ เช่น เว็บไซต์ (Website) โซเชียลมีเดีย (Social Media) เฟซบุ๊ก (Facebook) ยูทูบ (YouTube) เป็นต้น สื่อวีดิทัศน์ควรนำเสนอเนื้อหาแบบสั้น ๆ สื่อสิ่งพิมพ์และป้ายประชาสัมพันธ์ เช่น แผ่นพับ ป้ายบอกทาง ป้ายบอกสถานที่ เป็นต้น ในงานวิจัยนี้ได้จัดทำสื่อวีดิทัศน์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

เชิงประวัติศาสตร์ ตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต ได้จัดทำทั้งฉบับได้เต็ม (subtitle) ภาษาไทย คือ <https://youtu.be/FnivCSjJo7I> และภาษาอังกฤษ คือ <https://youtu.be/mcgU8P0ZL4>

ภาพ 1

สื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

ตาราง 5

ผลการประเมินคุณภาพสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

การประเมินคุณภาพสื่อประชาสัมพันธ์	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. เนื้อหาของสื่อวีดิทัศน์มีความน่าสนใจ	4.37	0.51	มากที่สุด
2. เนื้อหาของสื่อวีดิทัศน์ให้ความรู้ ความเข้าใจ	4.25	0.46	มากที่สุด
3. เสียงผู้บรรยายมีความเหมาะสม	3.75	1.03	มาก
4. ความคิดสร้างสรรค์ของสื่อวีดิทัศน์	3.62	0.91	มาก
5. คนตรีประกอบเหมาะสมกับสื่อวีดิทัศน์	4.12	0.64	มาก
6. ความเหมาะสมของมูมภาพ	4.25	0.70	มากที่สุด
7. เทคนิคพิเศษของสื่อวีดิทัศน์	3.75	0.88	มาก
8. สื่อวีดิทัศน์สามารถใช้เป็นสื่อประชาสัมพันธ์ได้	4.37	0.51	มากที่สุด
9. ชื่อของสื่อวีดิทัศน์มีความเหมาะสม	4.50	0.70	มากที่สุด
10. สื่อวีดิทัศน์สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ได้	4.25	0.53	มากที่สุด
11. ระยะเวลาของสื่อวีดิทัศน์มีความเหมาะสม	4.12	0.64	มาก
12. สื่อวีดิทัศน์มีประโยชน์ต่อการศึกษา	4.37	0.51	มากที่สุด
13. ได้รับประโยชน์จากสื่อวีดิทัศน์	4.37	0.51	มากที่สุด
14. ภาพรวมของสื่อวีดิทัศน์	4.37	0.51	มากที่สุด
รวม	4.17	0.65	มาก

ตาราง 5 พบว่า ผลการประเมินคุณภาพสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นโดยรวม อยู่ในระดับมาก (\bar{X} = 4.17) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ชื่อของสื่อวีดิทัศน์ อยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.50) รองลงมา คือ

เนื้อหาของสื่อวีดิทัศน์มีความน่าสนใจ สามารถใช้เป็นสื่อประชาสัมพันธ์ และมีประโยชน์ต่อการศึกษา โดยได้รับประโยชน์จากสื่อวีดิทัศน์ และภาพรวมของสื่อวีดิทัศน์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.37$)

สรุป แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต เป็นการรวบรวมข้อมูลแหล่งประวัติศาสตร์ของจังหวัดภูเก็ต ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนควรร่วมกันส่งเสริมและขับเคลื่อนให้แหล่งประวัติศาสตร์ในตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลางเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ของจังหวัดภูเก็ต เพื่อให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว และบุคคลที่สนใจ ทั้งร่วมกันหาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ศักยภาพของแหล่งประวัติศาสตร์ตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต คือ วัดพระทอง (วัดพระผุด) เป็นวัดคู่บ้านคู่เมืองของถลาง อนุสรณ์สถานถลางชนะศึก (โคกพม่า) เป็นสมรภูมิตำคัญในศึกถลางมีประติมากรรม 9 วีรชนเมืองถลาง วัดพระนางสร้าง เคยเป็นฐานตั้งรับข้าศึกเมื่อครั้งศึกถลาง โบสถ์ของวัดพระนางสร้างเป็นโบสถ์มหาอุดใช้ประกอบพิธีพุทธาภิเษกเกี่ยวกับเครื่องรางของขลัง บ้านท้าวเทพกระษัตรี ท้าวศรีสุนทร (รณยาจิน) เป็นเรือนจำลองสร้างขึ้นเป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น วัดม่วง โกมารักจัจ เป็นสถานที่รวมพลและฝึกซ้อมทหารชาวเมืองถลาง นบนางดัก เป็นเขื่อนกั้นน้ำในสมัยสงครามศึกถลาง สุสานแม่หม้ายเสีย เป็นที่ฝังศพมารดาของคุณจัน (ท้าวเทพกระษัตรี) คุณมุก (ท้าวศรีสุนทร) พระยาถลางอาด หมา และปลัดเรื่อง สำหรับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.67$) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก คือ การเดินทางเข้าสู่

แหล่งท่องเที่ยว ความชัดเจนของป้ายบอกเส้นทาง ป้ายสัญลักษณ์ ความเพียงพอและความปลอดภัย ด้านสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยว คือ ความสำคัญ ความมีชื่อเสียง และความเป็นเอกลักษณ์ ด้านการประชาสัมพันธ์ คือ การประชาสัมพันธ์ การเข้าถึง และความน่าสนใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Noknoi (2022) เรื่อง ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในมุมมองของคนพื้นที่ กรณีศึกษา อุทยานประวัติศาสตร์ถ้ำแดง พบว่า ศักยภาพของอุทยานประวัติศาสตร์ถ้ำแดงในมุมมองของคนพื้นที่ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต พบว่า ด้านแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ควรมีคนกลางทำหน้าที่ประสานงานในด้านต่าง ๆ ควรพัฒนาพื้นที่ให้พร้อมใช้งาน และเป็นศูนย์กลางในการทำกิจกรรม ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ควรมีป้ายบอกสถานที่และทิศทาง ควรเพิ่มแสงสว่าง ควรมีการประชาสัมพันธ์ควบคู่กับการณรงค์ให้คนในพื้นที่เชิญชวนให้คนที่ไม่รู้จักมาท่องเที่ยวและชมแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ควรเพิ่มบุคลากรดูแล ควรเพิ่มห้องน้ำถึงขยะ และจุดพักผ่อน ด้านการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยว ควรส่งเสริมและเพิ่มกิจกรรมการท่องเที่ยว การเรียนรู้ประวัติศาสตร์จังหวัดภูเก็ต ควรเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องภายในตำบลเทพกระษัตรี หรือจังหวัดอื่น หรือแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ควรสอดแทรกความรู้และความบันเทิงให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมควบคู่กับการประชาสัมพันธ์ ควรสนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาทักษะอาชีพ เช่น ผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น มัคคุเทศก์ การท่องเที่ยวโดยชุมชน เส้นทางท่องเที่ยว การจัดรถโฟลเดอร์เป็นพาหนะนำชม ให้ภาคเอกชนจัดโปรแกรมทัวร์ในจังหวัดภูเก็ตควบคู่กับการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ตำบลเทพกระษัตรี ด้านการปลูกจิตสำนึก ควรให้ทุกฝ่ายร่วมกันรักษา อนุรักษ์ สร้างความรู้สึกรับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว และแหล่งเรียนรู้ในจังหวัดภูเก็ต ควรนำนักเรียนนักศึกษาเข้าศึกษาในแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ตำบลเทพกระษัตรี สอดคล้อง

กับงานวิจัยของ Kongsiri (2017) เรื่อง แนวทางการพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ พิพิธภัณฑ์สถานคลองท่อม อำเภอกลองท่อม จังหวัดกระบี่ พบว่าแนวทางการพัฒนา 5 ด้าน คือ ด้านการจัดการพื้นที่ ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านบริการการท่องเที่ยว ด้านการปลูกจิตสำนึก และด้านเศรษฐกิจชุมชน

3. การผลิตสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ตำบลเทพกระษัตรี อำเภอดง จังหวัดภูเก็ต งานวิจัยนี้ได้ผลิตวิดีโอที่มีเนื้อหาในแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ได้จัดทำทั้งซับไตเติ้ล (subtitle) ภาษาไทย คือ <https://youtu.be/FnivCSjJo7I> และภาษาอังกฤษ คือ <https://youtu.be/mcgU8P0ZL4> โดยผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินคุณภาพสื่อประชาสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) คือ ชื่อ เนื้อหา มีความน่าสนใจ ทันสมัย สามารถบรรยายความสำคัญ มีการเชื่อมโยงประวัติของแต่ละแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ และสามารถใช้เป็นสื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ตำบลเทพกระษัตรี อำเภอดง จังหวัดภูเก็ต ได้ ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phralabraksa (2016) เรื่อง การผลิตสื่อมัลติมีเดียเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า การผลิตสื่อมัลติมีเดียสารคดีภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนบ้านหนองป่า อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม มีผลการประเมินคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานภาครัฐในระดับท้องถิ่นและจังหวัดควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เพื่อให้เยาวชนรู้จักแหล่งประวัติศาสตร์ควบคู่กับการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว

2. หน่วยงานภาครัฐควรพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ให้เยาวชนในท้องถิ่นและสังคมนำมาเป็นแบบอย่าง เพื่อสร้างจิตสำนึกให้คนรู้สึกรักหวงแหนประวัติศาสตร์และแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ทั้งทำให้การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อยู่อย่างยั่งยืน

3. ควรส่งเสริมให้ทุกกลุ่มในสังคมมีส่วนร่วมในการพัฒนาและการอนุรักษ์การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมกับคนในท้องถิ่นต่อการท่องเที่ยว

4. ควรทำการวิจัยเพื่อส่งเสริมการจัดทำยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เพื่อสร้างความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมในท้องถิ่นสู่การร่วมกันอนุรักษ์ให้คงอยู่ต่อไป

5. ควรทำการวิจัยในพื้นที่ใกล้เคียงหรือพื้นที่อื่น ๆ ที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อให้เกิดเครือข่ายและความเชื่อมโยงทางการท่องเที่ยวกับรูปแบบอื่นในท้องถิ่น

6. ควรทำการวิจัยการท่องเที่ยวประเภทอื่น ๆ ในตำบลเทพกระษัตรี อำเภอถลาง จังหวัดภูเก็ต เพื่อนำเสนอการท่องเที่ยวที่หลากหลายในชุมชนให้สาธารณะ

References

Committee of Documents and Archives. (2001). *Culture, historical development identity and wisdom of Phuket Province*. Bangkok: Fine Arts Department.

[in Thai]

Kongsiri, S. (2017). Guidelines for developing the potential of historical tourist attractions: Khlong Thom Museum Khlong Thom District Krabi Province.

Journal of Social Sciences and Buddhist Anthropology, 1(1), 21 - 26. [in Thai]

Noknoi, J. (2022). Potential of historical tourist attractions in the perspective of local

people: Tang Daeng Historical Park. *Journal of Economics and Business Administration Thaksin University*, 14(1), 141 - 166. [in Thai]

Phoompoothavorn, R. (2007). *Phuket* (9th ed.). Phuket: Phuket Blueletin Co., Ltd.

[in Thai]

- Phralabraksa, N. (2016). *Producing multimedia media to disseminate local wisdom through community participation*. Faculty of Information Technology Research. Maha Sarakham: Maha Sarakham Rajabhat University. [in Thai]
- TAT Review Magazine. (2020). *Presentation to tourism promotion direction of TAT in 2020*. <https://is.gd/hAMphZ> [in Thai]
- Thailand Tourism Directory. (2020). *Thalang victory monument*. <https://is.gd/l2avvR/> [in Thai]
- Thep Krasattri Subdistrict Municipality. (2020). *Culture, way of life and wisdom of Thalang Ban Khian*. Phuket: Patong Offset Place Co., Ltd. [in Thai]

Author

Dr. Jarunee Khongkun
Community Development Program, Faculty of Humanities and Social
Sciences, Phuket Rajabhat University
Ratsada, Muang District, Phuket 83000
Tel.: 081-9390529 E-mail: Jarunee.k@pkru.ac.th